

თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მალაზიის გამოცემა № 2.

ხუცური ანბანი

შედგენილი

დ. კარჩაშვილის მიერ

მეორე გამოცემა

თფილისი

ელექტ.-მბეჭდ. ს. ლოსაბერიძისა, მოსკოვის ქ. საკ. სახ. № 5.

1914

თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მალაზიის გამოცემა № 2.

სუცური ანბანი

34720

შედგენილი

დ. კანჭაშვილის მიერ

მეორე გამოცემა

თბილისი

ელექტ.-მბეჭდ. ს. ლოსაბერიძისა, მოსკოვის ქ. საკ. სახ. № 5.

1914

სუცური ანბანი

ასომთავრული ანბანი

წ (ა), ყ (ბ), შ (გ), ჳ (დ), ე (ე),
ჴ (ვ), ლ (ზ), მ (თ), ნ (ი).

კე, ყკყკ, ჳჳჳჳ, ეჴჴ, ლელე,
ნენენ, ყჳყჳჴ, ჳჴჴჴჴ, ლლლ,
ყკჳჳ, ჳჳჴჴჴ, ყჳჳჳ, ჳჴჴჴ,
ჳჴჳჴჴ, ჴჴლლ, ყჳჳჳ, ლლლ.

ჲ (ი), ლ (კ), ჴ (დ), მ (ე), ნ (ვ),
ო (ზ), პ (თ), ჳ (ი), ჴ (კ), ლ (ლ).

ჲჴჲჴლლ, ჴჴჴჴლლ, მენო, ჳჴჴ,
სჴსჴჴ, ჳჴჴ, სსსს, ლოლოლ,
ლლლლლლ, ჲჴჴ, ჴჴჴ, ჲლლლ,

ሐኔዩ, ጌኒሃዩኒጋጋ, ህጋኒጌኒ,
ሃኒዩኒ, ካዕሐኒ, ዩኒጋዩኒ, ጌኒ-
ህዕዩኒ, ሐዕጌዕኒ, ሃሃዕጌኒ.

ደ (ፀ), ላ (ኃ), ዐላ (ጠኃ=ገ), ዐ (ገ),
ዋ (ግ), ቁ (ገ), በ (ግ), ላ (ገ), ሃ (ገ),
ዮ (ፀ), ግ (ፀ).

ደሃዩኒ, ዐላዩኒ, ዋቁላዩኒ, ዐላ-
ዋኒ, ቁጋጋጋ, በሐጋጋጋ, ደሃዩ,
ዩላሃሃጋጋ, ዩላጋጋ, ሃዕጋኒ,
ሃላዩኒ, ግኒጋ, ግጋጋጋ, ካኒግ, ጋጋጋ,
ቁጋጋ, ሃጋጋጋ, ሃዕጋ-
ዩኒ, ጋጋጋ, በሐጋጋ, ሃዕጋጋ, በላ-
ዩ, ቁጋጋጋ, ግጋጋጋ, ግላዩኒ,
ደሃዩኒ, ሃዕጋዩኒ, ጋጋጋዩኒ, ሃዕጋዩኒ,
ሃዕጋዩኒ, ዋላዩኒ.

յրճդ, տղղիւ, շղճս, տրղր, ճրտղր, րրիւ, շղճս, շիւր.

կ (յ), տ (ռ), ծ (ժ), հ (հ), օ (ը), ա (ա), ու (ն), պ (ժ), ժ (ճ), և (կ),

կրկրտ, ծրծրտ, հրհա, ճրօ, արարօ, րրժ, աւիւ, ևւիւս, ևրւժղտ, կրղր, ժրղր, կտճի, ժիւ, տրղրրիւճս, աւիւր, րրհրղ, կաժտ, հրտղտ, ևրաւիւ, ժարաւիւրիւ, շղղաւր.

ը (օ), զ (չ), ազ (աչ=ը), աղ (ղ), ալ (ը), փ (փ), փ (ժ), տ (ռ), զ (ժ), զ (ժ), ք (կ), լ (կ), լ (կ),

ըրղր, աղղրտ, փիւղտ, աղղրտ, փիւրքի, ոժղիւտ, լղի, հաւրղիւ, հաւիւ, շղղր, շղղր,

քօ, քիդձու, կրք, խք, փր-
 ձի, ցիքպդու, քնկու, ճուդ,
 ուրձի, ցքսու, ուքիս, խփրձի,
 քնքրձի, քվու, քքրու, քսպու,
 ևսպու, քպի, քպի, քսպի.

ձ (ժ), յ (Վ), ջ (Յ), լ (Ե), ւ (Ճ),
 ք (Ջ), ու (Յ), ձ (Ջ).

ձուձի, ձձօ, յոյոյու, քքք,
 քքքի, քիու, քիձու, քս-
 քս, ուրքի, քսիք, քքքի,
 քքքի, յպու, ևքք, ձուք,
 քպրձի, ձսքի, ևքքի, յ-
 յիքևոքիձիքքնկու, քքք-
 ձի, քիու. ձ քիձիքքիք,
 ուքիձի ձք քիքիքս.

Ք Ն Ծ Գ Վ Շ

ՅԵՃԻՆՔԸ ԿԵՃԻՆՔԸ ԿՕՆՇՏԱՆՔԸ.

Իսկ հապրոտու դիտար ծրծր տաշտուք հոյծե
Յրծուք ծիւ ծծրհեռուսեւք, ժաժոտուք ռախրու
քն ծքհնգրու, րոդրուք, ժաժոտուք ռախրուքն
կատուք, Յք յսկա սպծուքրոտղեր դուր հապրոտ-
ուք ծքն յաւիժեւտուք կողուտ-ձիւքսպուր Յք
սպծուհան դուր փութիւքդքնիդ ռնգարի-ձիւքսպուր.
Յք ցղիւսիւքն քիժքնի փութիւքդքնիդուքնի Յք
յաւիժեւտուքնի ծոդուքՅ, յրուքուքը քնն
խնգիսպրոդքը քիժքուք, Յք յժուդիժուքն Յոդ
քարոդոտ. Յք յրքձուք ծրոսքսիւսեւք ռուդիւս
քսպքղիւժքն Յք յաւիդրիժուքն քիժքնի փութիւք-
քնիդուքնի դիկոտղուքՅ ռաքննգքՅ, յրուքուքը
քնն յոդեր փութիւքդքնիդուք.

Միժքնի յաւիժեւտուքնի յուքքսիւս քքնիւքնի
ձասպՅքնիւքն սպննգքնիւք, ժաժոտասպ ցղիւտասպր-
ոսննգնիդն քիժքուք ծքտ փութիւքդքնիդուքՅք Յք
սպննգքնիժք ծքտ յապրոտ փութիւքդքնիսպուք.

Յք յրուքուքը ծարոդուքն կքնուք դի-
կոտղերուքուք, քնիւք ցղաքքղոդնիւքն փութիւքդք-

Ըրւոյցւեալ, յաճողոր տախարհ սպարաժեն խնկինձեղի տղսա փտիւնըձեղի: յաճողորձեղի ըտիւ Յոսպըղղրաս ձեձե տախար Յոս Յոյձե տախար, Յոսնի Յոս ձեձեղի, ըտառի Յոս ցղրտնի Յոս ըտիւ ըտառաս ըտնղըտի տախար Յոս ցղղաձիձեղի ձղ, ըղղի ըտիւ ըտիկ իղղձեղ տախար:

Ձեղցրի յոտիղղրիձեղ ձոտնղղողոր ըղղի տղղըտիւ իղղձեղ ձեղիղղիւնը ձիկ Յոսնիւնը Յոս ձիկտղղընը կըձիւղղղղող փտիւնըղղընղղա Յոս ըտնղղիկ ցղղձեղըղը ըղղի յոտիղղըտառընի ձեղառընը: ըղղա ըղղը: իղղձեղիւնը Յոս ըղղղի կղղղըղըտիւ, ձեղղղողաղ Յոսնի ըղղղի ըղղձիղղըղը կտառտիւտղղընը ձեղտիւնը ցղղըտըղղըն յոտիղղըտառընը Յոս սպարաժենը խնկինձեղի տղսա փտիւնըձեղի տղղղի կըտղղղորտա ըտնղղընղղի ձեղիղղիղղը ձեղիղղիղղը ըտըղղընղղիղղընը: Ձեղցրի ձիկըղղձեղ յոտըտոր ըղղի ձիկնիղղընղղընը կըղղղընընը Յոս ըղղառընը ցղղըղղղի ցղղձեղի ըղղի ձեղիղղիղղընը ձեղի Յոս կըտղղղորտիւնը ըղղղղղիղղի ձեղի կըղղղողորտը ձեղիղղըտը Յոս ձիկըտը Յոս կաղղըտը յոտիղղըտընը Յոս ըղղղաձեղ ըղղղաղղընը ըղղընը: յոտըտընը ըղղղըղղընը ըղղղըղղընը ըղղղըղղընը ըղղղըղղընը ըղղղըղղընը: ձեղիղղընը ըղղղըղղընը, ձեղ ըղղըն փտիւնըղ

հրատրուս տողծե; ղհնչդոտակնի տւհնւալծնչի,
ւծի շրտապւհւ ղլլաճի: Կտրտալւհ,
Կտրտալւհ“, ծւչի ծակւ յպւծի ծի
փիւրծի ելլա ղրտւիւլւ ղչւհաճի. Ծւ
չիծիւհնչտւ ղնճուհտւ եւծակոմնի ետ
լւհնի ծալմնի ղհնչդոտակուհ. Կլլա ծւ
չդակնի ղիծտւ ծւ ղլլա-հրատրո-տ
չալտւ սլլաււլւ ղլլաււչւհ. Ծւ ղիծ
նի ղչի փիւրլւլւհնի ղիծի ծւ հրտու-
ծւծւ ծւ ղիւրւիւ ծւլլալւ ղիծտւ ծւ
հրտրո-տչալտւ ծւաչդոտւ ծւտւ տւ-
հւ, ղիւլւ ղլլաււլւլւ փիւրլւլւհնի տւ-
հւ ծւ ղլլալւլւ ծւ տւհւ.

Ծւ ղիծճւլւ ղիւրլւլւլւ ղլլաււ
ւչիւծի ծւաչդոտւ ծւտւ եւլւլւ ղի
Ծւ շրծալւլւլւ ղիծնի ղչի ծիւրլւլւ
եւլւլւլւլւլւ փիւրլւլւլւլւ ծւլւլւ
չլւլւլւլւլւ ծւ ղիւլւլւ, շալւլւլւլւ
լւլւ ծւ շիւլւլւ ծւ ծւլւլւլւլւ
տլւլւ. Ծւ ղլւլւլւ տւլւլւ ծւլւլւ
Ծւ ծւ-
ւտլւլւլւ ղալւլւլւ ծւլւլւ ղլլաււ
լւլւ. Կաւա ծւ ղիւլւլւ ալւլւ
լւլւ ղիւլւլւլւ ղիւլւլւլւ
լւլւլւլւ ղիւլւլւլւլւ: Կլլա փիւրլւլւ

բնիկն արւստ ծր բնի քղն-բնի արւստիժ-
լը պնցւթծոտ ծր րնսպտ հրչոյց կդմնտւր.
Ծր ծրսպնկն պնծւտը ծրտ քրւծն ծոդ
սպցնդտւրծ ծր սկնծդտւրծ ծր բնիւր շոճա
րլրտդն, բնիւրծ ղնիծոյցածնի կսպտնիւր
ժոդն լոճնծնիւր, մսածդտւրլը հրտտնիւրոյցւնիւր
քրւճանիւր. ժրչն սպոփծնի ճքսպդտնի ծր-
տնի պարդտնիւր կդտտնիւր ծր կրճանկտնիւր
քնիտնիւր տտա քդնիւր.

Էտտա ծրտ րչրրդ կրպնկւր տփւրն: դր-
տւնիւր կնկն փոնիւրբնիկն արւստ ծր բնի
ուրօ շվլճն տփնկնիւր, բնիւրծ շրնիւր-
լրրդդնտ ծր լրնիւրծոտ փոնիւրբնիտւր տր-
նիւր. ծր արտւն րդն քդոփտդն ճկւրդ րչն
կրնլոճսպնիւր ծրտ, ժրւրծն ժտրվոնիւր
լոնիւր ժն րբճնիւր, մրծդտսպ րպ րչլը
լրնիւր, ծր բսպտդն պարդտն րչն պ-
քրտն ծր կրփծդ պնծւտը ծրտ. Էտտա ժտր-
րւնիւր ժրն մսնկւր ծրտ: քրտնի տփնկն-
նի բնիւր, կդոճլոփոյցւր շրփնկն, սպրքրտ
ուրօլը շնիւրդն. Էտտա ծրտ մսնկն:
քնիւրնի ծր ժարդծ կնկնիւրնիւր ծր փրտւր
շրնիւրլրնիւր րչնիւր, մրտւր բնիւր կնկւրնիւր

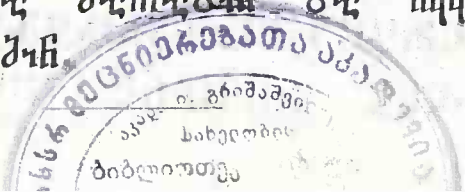
բոցբոցի ծր փոխըդրեիդ սիժեդի. ծր
կապրդեիւք ծրև իդծր քիւք ծրուդծր ցուի
ծրբուդի ծր րբրբու-ուպնիկի կարդդու հե-
կաքի ծրու ծր ցրբուպնիկի ծանրցդցի ծրու ծր
ծրևծնիկի տրբուք ծրևուք թքուպուդցր քիւ-
լդու հիւի դուտ ծր ծաժլրբուդի ծր ցրբու-
լրծիկի կրժիկիժուդցդուտ տլիւտ. ծրբուի ցր-
բուիւիկի ծրդ րցի ոնկբուտուք թծիժրուք
ծրու ծարբծդուք.

ծր ցրծարիծր ծարբուիւ րցի ծր ծրև-
տրբուք կրժուբդուդ դուտուք սքիւլլլ ծր ծա-
րիծիկի տրբուք ծրև իդծր թքբուտուք, կր-
ծր րցի հրտդու-դուա թծիժրուք ծրու կիժր-
ուք, ծր կնլրբուդի կիւրիւլլր քիւրբծ ուիժր
ծր ծարպնիկի ծրապդուտուք ծրուտուք թծի-
ծրբու րցի կիժրբու ծր քուրբուիկի կիւրիւլլ-
ուք ծրև քիւք, լրտա րցիւի պնիկի թաժդ-
ուիժդ լրբուք թուտուք ծր թաժդուիժդ քիւր-
ծրուք թուտուք, ցիւք սպքուա, ցիւք սպքուա.
Ելնիւք քիւք թուք վրաժիկի թրուքժլր կուփնիկի,
քծրև աժիկի վրաժիկի: Խնիկի փոխըդրեիդի
դրբուտ ծր ծրևուլլր ծարիւրպծդցուտ ծր ծա-
րուիւնիժդցուտ, թաժուտուք ծիժրուտ հրտդու-

34720

իրողոտ. Ժրջյի սպոճիտատու ծրտ ծյապդոտու ծրտու շրհոպըդոսինդի տուրնի ծրտնի ծր շրհըրոննիդի ոչնի. Կնպխտու ծր րիդծհոտու, ռհարլու ծր ծպղլու ղրուհի յոլուտայր ցր ցրոտու, լարտա ղծրտ սպիճպտատու ռիւր ոպնպի յոլուտայր ցրոտու ծրտուտակն ծր կրճիւրոտղծրն դիւնւրծրն ծրոսկիւրցդի փնպր, դրճիւղծրն ղոլուրնդի կնւիւղլ ոչո, ծրոսքուհիդի փրոտու յոճիծրն ոչո շնպրծրն ծրտնի ծր ծրու ոչո ղոճատլիւրոտի ծրւիւղդի հղծր կդիտա ծրտնւ, ծր դփծրն ծրտ ղծրոտ ոչո կւծրիւլա ծր կւծրիւղլտա յոճիծրու ծրտ հրոլոտու ծրտու.

Ժրջյի ղոդիւսպու կըլնպր ոչո կւլըւիւղլու: „ժրոսըդի ժծրծրն ժծր կնպծրիծ ծր ծրծրծրն ցրոտ, ծր ղոճոչդի ծրծր-ծղծրն ցրոտու ծրտու հղծր ծր ժարսկնպուծղի ծրտ“. ծր կիսպո րփծր յոլուղլու ծրտ ծր ցդսիւրըլնդի ոչնի րոսնպխտու ծրտ ժարւծղու տրհւ ծր ծրտուրն ղրւիւղլդի կըկպրդրդոտնւ ղրտրնւ շփիւղլիսնւրննի յոնւրցդ սպրտու կնպխիւնւր ողա փոնւղլուրնւ, ժարծղոտն ցնպխիւն ծրիւղլու ծր րւլըրրո ծր տրւնպրնիւղղու տրհւ ծրծրտ ծր կպոտո յոճիծրտապիտ ղո ծր ծրիւրծրն ծր սկպիւրտ սկպիւրնւրծր. Էճի.

ამ წიგნის ბოლოში დართულის ძველის ნაწერების ნიშნების სწორედ წაკითხვის შესამოწმებლად ვბეჭდავთ აქ ამავე ადგილებს. დაშვებული ხაზები აღნიშნავენ დედანში სტრიქონის გათავებას. ქარავით დაწერილი სიტყვები გახსნილი გვაქვს ფრჩხილებში. სასვენი ნიშნები ჩვენი დასმულია, როგორც ახლას მიღებული წესად.

№ 1. X საუკუნის ხელთნაწერიდან.

ԹՕՎՆԹՆՆ ՎՍՎՄԻՎ ԿՎՍԿԻՄՆԸ.

გვ. 36.

ԿՎԹՎՆԹՆ ՄՆՎԻՎԿԸ ԵՆԿԻՄՆ ԿՎ-
ԻՆԿԻՎԻՄՆ ԵՆ (ԵՎՄՆ) ԹՕՎՆԵՆ
ԿՆԸ | ՄԿԵԿՆԵՆ Կ (ԿԿԿԻԹՕՎ) ԸԿԻԵ
ՄԿԵԿՆԻ | ԵՆԿՕՎԿԻՄ ՄԸԿԸԴԸԿՄՄՄ-
ԹՆ | ՄՆ ԵԿՆԹՆ ՄՎՄՆՄ ԵՆԿՕՎԿԻՎ-
ՄՆԿՕ ԿԸԿՄՎՄԴԻ ԿՕՎՄԿ | ՕԴՎՎՆԸ
ՄՆ ԵՆԿՄՎՄՆԸ ԿՆԻ | ԵՆԹՎԵ, Կ ԿՕ-
ԵՕՎԿԻՎ ՄՆ ԿԵԴԻՄ | ԿՆԸ ՄՆ ԿԿԻ-
ԵՆ ԹՎՆԵՆ ԿՕԵՎՎՆԸ. ԿԸԿՄՎՄԴԻ
ԿԸԿԹՆՆՄ | ՕՎԿՕՎԿԿՄՆ ԿՕԵՎՎԵ
ԿՎԻՆԿԻՎԻ ՄՆ ԿՆԵԿԿՄՆ ՕՎԿԻՎԻԵ
ԿԿԸԹՆԸ ԿՕՎԹԵՆ | ԿԸԻՄՆԸ, ԵՆ-

№ 2. X ԵՊՅՄԵՆԻՍ ԵՂՈՒՆԱՄԵՐՈՒՅԱՆ.

ԶՕՒՓԵՎԻՆՆ ՓՆԵՒՄԻՆՆ

ՅՅ. 38.

Ծե ծուե ցոթճշամբճ թոքայ՝ծե բու-
խոտ Ծե ծաբրբուկց՛կհ՛սնր (ծաբրբուկցուկ-
հասանր) պա րահե Ծե ծեց՛րն Ծեղլբ փպո-
ժաօ դկոդ՛կուբօ Ծե րահե ծալլրբուբ | շե-
ուդ պցնուե դկոդկուբուե | Ծե կպոլլր րշր
լլբարդոտր տբ՛նբ թբուծարուա.

Ծե ծուե ին բ՛ննբբալուբ կլդ՛բբնդ թ՛օ
(թծրճբօ) բուբցդնդի բուբ՛շպուբ ի՛բ (կդճբ)
Ծե ծաշպնր ծա՛շպոդուբ ծաշպցճդի լղլ-
լմ՛ուբ ծնբլպուկցբուբ ի՛բ.

ՅՅ. 39.

Ծե ծեկրդ բուխոտու ին աուլնր |
ծաբրբուկց՛կհ՛սնր (ծաբրբուկցուկհասաննր)
շբուծբ՛լլրբուբնդի.

Ծե ծոլծն ծոքայճբ ծուծբբ | Ծե ծաբ-
րբուկցկհ՛սնր պա | շրախախախ Ծե դկդ
ծաբրբուկցկհ՛սնր դուրուբրբճլբ պա | ցբ-
ուբ՛կցաճ արբբբբուբշ՛ն | փբուտու ծե րոդ-
ուդու.

Յե ծուռ ցղծ՝ շամբ՝ ժողապծե | Յիճի
 րուլլուհից շարուղուհու | Յե ժուղուհու-
 րցեկհուսի րպա | րարդոտ. ժուցի թուսուրդու-
 հի | րուլլուհից ևսուհետե.

№ 3. XI ևաշյունիս եղտոնաճրոտցան.

Հ ԿՇԹ. ԳՆՆԵՐՕՒԹԿ ՆԿՐԵԿԻՆ,
 տ. Յ. Ձ. Բ—Կ.

ՁՅ. 40.

ՎՆԻԲԻՅԻՑԻԿՆԻԹ ՅՆ ՎՆԻԿԻՓԵԿԹ-
 ԿԻԿԹ ԽՕԵԿՆՅ | ԿՆԻՆ (ԿՕԿՆԻՆ)
 ԲԻԿՆ ՕՎԵԿԻԿԻԿԹՆ, ԵՆԿԵԿԻՆ (ԵՆ-
 ԿՕՎՆԵԿԻՆ) ՎՆԻԿՆԵԿԻԿԻԿԹՆ ՎՆԻ-
 ԿՕՎԵԿԻՆ, Կ (ԿՆԵԿԻՆ) ԵՆԿԻՆ-
 ԵԿՕՎԵԿԻՆ ՅՆՓԵԿԻՆ ԵՆԵԿԻՆ (ԵՆ-
 ԵԿԻՆ) ԵՆՓԵԿԻՆ (ԵՆՓԵԿԻՆ).
 ԵՐՕՎԵԿԻՆ ԵՆԿՕՎՆԵԿԻՆ Կ

ՁՅ. 41.

ԿԻԿԻՆ ՕՎԵԿԻԿԻԿԹՆ | ԿՎԻԿԻԿԻ
 ՅԵԿԻԿԻՆԵՆ ԿԵՅ (ԿՆԵՅ) | ԿԵՅԵԿԻՆ
 (ԿՆԵՅԵԿԻՆ), ԿՆ (ԿՆԵԿԻՆ) ԵՆԵԿԻՆ
 ՈՒՆԵԿԻՆ (ՈՒՎՆԵԿԻՆ) ԵՆՅԵՆ.

განს ყუ|ქყყ ოყქტყქტგან ჳხ|ნგ-
დოყქყყჭყნ, ჳგ ჳქტყნ|რყ ჳრყრყ
გქგჭგჭფყ|ქყნგ ჳყნ რყჭყნგ ოტყ-
ნგ|რყ (ნოყტყნგრყ), ქჭ ყუყ ჳყრ
ყდყოჭყნ | ჳგ სყდყოჭტგ ოტყნგ-
ტგ (ნოყტყნგტგ).

№ 4. XI საუკუნის ხელთნაწერიდან.

სახარება იოვანესი, თ. III, მ. 23—36.

გვ. 42, სვ. 1.

იყო იოვანეცა | და ნათელს სცემდა ენონს | მახლო-
ბელად | სალიმსა, რ (რამეთოვ) წყა|ლნი ფდ (ფრიად) იყ-
ვნეს | მოვნ და მივი|დოდეს მრვლნი (მრავალნი) | და ნა-
თელს იღებ|დეს.

რ არღა შევრდო|მილიყო იოვანს|საპყრობილედ,
და იყო გამოძიებაჲ მწფეთა|გან (მოწაფეთაგან) იოვა-
ნესთა | ჰოვრიათა გნწ|მედისათვს. მოვიდეს იოვანესა | და
ჰქეს (ჰრქევს) მას:

გვ. 42, სვ. 2.

რაბი! რი (რომელი) იგი იყო | შენთანა წიად | იორდანესა|,
რლისათვს (რომლისათვს) შენ სწ|ამს, აჰა იგი | ნათელს
სცემს და | ყნი (ყოველნი) მივლენან მი|სსა. მიოვგო იო|ვა-

ნს და ჰქა მთ (მათ): | ვერ კელეწიფის | კაცსა მოღებად |
თავით თვისით, არცა ერთი რაჲ, ოკ|ოვეთოვ არა არს |
მოცემოვლ მისა | ზეცით.

თქოვენ თვთ მეწამებით მს, რ ვთქოვ არა ვარ მე |
ქტს (ქრისტს), ანდ (არამედ) მოვლ

გვ. 43, სვ. 1.

ინებოვლი ვარ წე (წინაზე) მისა.

რლსა (რომელსა) აქოვს სძალი, იგი სიძს არს, ხ
(ხოლო) მეგობარი სიძისაჲ, რნი | დგას და ესმის მი|სი, სი-
ხრლით (სიხაროვლით) ოვხრის (ოვთხრის) | კმიოა სი-
ძისაჲთა.

მსე სიხრლი (სიხაროვლი) ჩემი აღსრ|ოვლებოვლ
არს, მი|სა ჯერ არს აღ|ორძინებაჲ, ხ ჩემიდა დაკლებაჲ.
ზეგარდამო მო|მავალი ყლთა (ყოველთა) | ზა (ზედა) არს და
რნი არს | ქყნით (ქოვეყნით) ქყნისაგნი (ქოვეყნისაგანი) |
არს და ქყნისა|სა იტყვს: ხ ზეც|ით მომავალი | რნი იხილა
და ეს-

გვ. 43, სვ. 2.

მა ამას წამებს და წამებ|ასა მისსა არა|ვინ მიიღებს, რნ.
(რომელმან) | მიიღო წამებაჲ | მისი დაჰბეჭდა, რ რნი (ღმე-
რთი) ჭეშმარიტ (ჭეშმარიტ) არს | და რნი მოავლინა | რნ.
(ღმერთმან) სიტყოვათა ლთ|ისათა (ლოვთისათა) იტყვს,

რ არა ზომით | მოსცა რნ სოვლი.

მამასა ოკოვარს ძს და ყრვე (ყოველივე) | მოსცა
კელთა | მისთა

რლსა ჰრწმენეს | ძს, აქოვს ცხრებაჲ (ცხორებაჲ) სა-
ოკოვნოჲ, ხ | რნი ოვრჩიყოს.

№ 5. XI საუკუნის სიგელითგან.

გვ. 44.

მეფეთა, მაშენებელთა და შემწირველთა ულოცვიდენ,
რ (რათა) ღწ (ღმერთმან) მეოხებითა მათ წდათა (წმიდა-
თა) მოციქულთაითა და მათდა მიმართ ვედრებითა მათ
წდათა მამათაითა დღესა მას განკითხვისასა ულხინოს ცო-
დვილსა სულსა ჩემსა და მიკსნას სასჯელთაგან საუკუნეთაი.
აწ ვინცა ჰნახოთ ბრძანებაი და სიგელი ესე ჩნი (ჩუენი)
შემდგომთა ჩნთა (ჩუენთა) მომავალთა მეფეთა, ეეთა
(ერისთავთ ერისთავთა), ეთა (ერისთავთა), ტაოისა და
კლარჯეთისა ტანუტერთა და ყლთა (ყოველთა) კელისუ

გვ. 45.

ფალთა და საქმის მოქმედთა დაუმტკიცეთ და ნუ ვინ კელ-
ჰყოფთ შლასა და შეცვალებასა ამისსა. და უკუეთუ | ვინმე,
რასაცა უამსა, რაიცა გუარჩი კაცი, დიდი გინა მცირე, ად-
გეს და ამას ნაქმარსა ჩნსა (ჩუენსა) აქცევდეს, გამცაურის-
ხდების მამაი, ძე და სული წდაი (წმიდაი), და ესემცა
წდანი (წმიდანი) მოციქულნი არიან მოსაჯულნი სულისა
მისისანი დღესა მას განკითხვისასა და ჩემნი ბრალნი მის-
გან იძიენ ღწ (ღმერთმან), და თქნ (თქუენ) წდო (წმიდაო)
მეუფეო, ქართლისა კ (კათალიკოსო) და წდანო (წმიდა-
ნო) მღდელთ მოძღუარნო, უჯუარო.

№ 6. XI—XII საუკუნის ხელთნაწერიტგან.

საბალოგელი ბიოგრი მთაწმიდელისა.

გვ. 46.

სიბრძნისა ტრფიალებითა საცნობელთა გრძნობანი დაჰკსნენ და კტთა (კატთა) შს (შორის) ქცევითა | და სიყუარულითა დაყუდებითრთ (დაყუდებითურთ) აღმადილდი, გრი (გიორგი), წყალობისა თანა. თკთოფერთა სათნოებათა მრ (მიერ) განჰშუენდი (განჰშუენდი), მამაო, | და სიბრძნისა ტაბლასა მარხვისა მრ განჰპოხენ, ხ (ხოლო) სასუმელად გაქუნდეს შნ (შენ) ტაკუკნი ცრემლთანი, გრი ლთის (ლუთის) მშობელო.

აკნა (აკურთხევსა). მკსნელო. ღამკსნელი წამალი | მაკუდინებელი ლცვითა (ლოცვითა) შრითა (შენითა) უქმჰყავ, | მამაო, რეს (რეჰმს) იგი პირუტყუთაცა ზა (ზედა) აჩუენე | წყლბე (წყალობაჲ) შრი (შენი), გრი საკვრველთ მოქმედო!

სიმდაბლისა მრ დასცენ ეშმაკნი და სიყუარულითა ღა (ღმერთსა) შეეყავ მწყლბისა (მოწყალებისა) მრ, ნეტარო გრი, და აღგვწერენ წიგნნი ურიცხუნი საკვრველნი. მწყემს იქმენ მღვდარე ცხოვართა ზა პირმეტყუელთა, ღირსო, და სწავლათაგნ (სწავლათაგან) შნთა (შენთა) ურწმუნონიცა მოიქცეოდეს, გრი, | და აკხევდეს (აკურთხევდეს) ღა, მადიდებელსა შნსა (შენსა). ღაგვ (დაგვცევ). | ადბა (ადიდებსა). შნ, რნ (რომელმან) მუცე (მუცელსა). შნ, რნ თარგმანებითა | წიგნთა შნთაჲთა (შენთაჲთა) გა (ვითარცა) საშუებლისა მდინარითა დაათრვენ რნ (ჩუენ) მორწმუნეთა (მორწმუნეთა) გნბნი (გონებანი) და წელიწდისა მოქცეენი შეამკვენ, გრი, გალობით გდბთ (გადიდებთ) შნ. გნ (გი-

ხაროდენ), თანაჯიარო მოციქლთაო (მოციქულთაო), გზნ, მუშაკობისა სეხნაო!

გვ. 47.

გზნ, მოწყალებისა სამკვდრებელო, სიბრძნისა ჭურო! გზნ, ახალო ხატო მონაზონებისაო! | გზნ, ყლდ (ყოვლად) წისა (წმიდისა) ღთის (ღუთის) მშობელისა მონაო! გზნ, | სიმდიდრეო უღონოთაო! გზნ შნ, წიგნთა საღთოთა (საღუთოთა) ბრძენო თარგმანო! გზნ, † ევთვი, | ქართველთა სამკაულო!

სინანულისა ალაგნი უჩუენენ შეცოდებლთა (შეცოდებულთა) და მსგავსად მციქლისა (მოციქულისა) ყლთა (ყოველთა) ექმენ ყლდ (ყოვლად), | რა (რათა) უმრავლესნიცა შესძინე ღა, ნეტარო გი, | და აწცა ოხად ნუ დააცადებ.

მასვე დღესა სხუანი გზბანი (გალობანი) ამისვე წმიდისანი. **ოკგზლბდა** (ოკგალობდა). **ოკკულებე.**

წყაროთაგზნ (წყაროთაგან) ცხოველთა და უფსკრულთა | მდიდრად აღმოიწრიდენ სიბრძნისა მდინარენი | წურთითა სღთოთა (საღუთოთა) წერილთაჲთა სიყრმით | შრითგზნ (შენითგან), გი სამგზის სნტრლო (სანატრელო)! საშოჲთგზნვე (საშოჲთგანვე) | დედისაჲთა წდა (წმიდა) გყო ღზნ (ღმერთმან), ყლდ (ყოვლად) ბრძენო გი, და შნ | მრ შეამკო ეკლესიაჲ თვისი წიგნთაგზნ (წიგნთაგან) და | ძლევისა გლბითა (გალობითა) უგლობს (უგალობს) მარადის. | გზნბისა (გონებისა) შრისა (შენისა) ტრფიალებჲჲ წარჰმართე ღრისა (ღუთისა) მიმართ და ყრთრთ (ყოველითურთ) | გზნსკვბრდი (განსკვბრდი) შუენიერე|ბითა მისითა, სნტრლო გი, უცხოთა შემწყნარბლო (შემწყნარებელო). | ანგლზთა (ანგელოზთა) უწმიდესსა ქლწლსა (ქალწულსა) და უდიდებულესსა ქერობინ-სერაბინთა ცთა (ცათა) უვრცელესსა

პალატსა ღისა (ღუთისა) სიტყვსსა (სიტყვსასა) უგალობდთ
(უგალობდეთ), ერნო!

№ 7. XIII საუკუნის ხელთნაწერიტგან.

ცხოვრება წმიდა მერკურისისა.

გვ. 48.

წარმოდგა რა (რაჲ) მერკურისი ყდ (ყოვლად) სრუ-
ლი, ყნითურთ (ყოვლითურთ) მრთელი, მეყსა შა (შინა) |
მებრ ხილვითა ოდენ გწიცვბრდა (განცვბრდა) დეკიოს, ხე-
დვიდა რა (რაჲ) ესრთ (ესრეთ) სრულად | მრთელსა, რნი
(რომელი) თვნირ (თვნიერ) | ყნისა (ყოვლისა) რაჲს (რაჲს)
იჭვსა მკუღრად საგონებელ იყო. | ხ (ხლო) ვინათგნ
დაჯერებისა ზეშთა ჰგონა საქმე იგი, უბრძანა | წე (წინა-
შე) მდგომელთა და დიდებულთა თსთა (თვსთა).

ქართული ქრონიკონი.

რიცხვების გამოსახატავად ძველად იხმარებოდა ასოები.
პირველი ცხრა ასო აღნიშნავდა ერთეულებს: ა=1, ბ=2,
გ=3, დ=4, ე=5, ვ=6, ზ=7, ც=8, თ=9. შემდეგი ცხრა
ასო ათეულებს: ი=10, კ=20, ლ=30, მ=40, ნ=50,
ა=60, ო=70, პ=80, ყ=90. კიდევ შემდეგი ცხრა ასო
ასეულებს: რ=100, ს=200, ტ=300, უ ანუ ვ=400, ფ=
500, ქ=600, ღ=700, ყ=800, შ=900; მათ მიმყოლი
ცხრა ასო ათასეულებს: ჩ=1000, ც=2000, ძ=3000, წ=
4000, ჭ=5000, ხ=6000, ე=7000, ჯ=8000, კ=9000.

და ბოლოს უკანასკნელი ასო ათიათასეულს: $8=10,000$. სხვა რიცხვების გამოსახატავად ასე იქცეოდნენ: ჯერ სწერდნენ რიცხვის უმაღლესის რიგის მაჩვენებელს ასოს და შემდეგ სწერდნენ ქვემო რიგის მაჩვენებელს ასოს ან ასოებს. მაგ.: $11=ია$, $111=რია$, $1111=ჩრია$, $11111=ჭჩრია$. $23=კგ$, $46=მგ$, $88=პპ$, $106=რგ$, $567=ფფხ$, $2079=ცოთ$, $5894=ქყყდ$.

ქართულის ქორონიკონის შესაგნებად უნდა ვიცოდეთ რა არის მოქცევა. ერთი მოქცევა შეიცავს 532 წელს. ქვეყნის შექმნიდან ქრისტეს დაბადებამდე ქართველები ანგარიშობდნენ 10 მოქცევას და 284 წ. მეთერთმეტე მოქცევა გათავდა 248 წ. ქ. დაბ. შემდეგ. მეთორმეტე მოქცევა დაიწყო 249 წ. და გათავდა 780 წ. მეცამეტე მოქცევა დაიწყო 781 წ. და გათავდა 1312 წ. მეთოთხმეტე მოქცევა დაიწყო 1313 წ. და გათავდა 1844 წ. მოქცევის წელიწადი იწოდება ქორონიკონად. მაგალითად, როცა სწერდნენ „გარდაიცვალა დავით დიდი კუროპალატი ქორონაკონსა სკა (221)“, ეს ნიშნავდა იმას, რომ მოქცევის წელიწადი ყოფილა 221. თუ ვიცით რომელს მოქცევაში ყოფილა დავითის სიკვდილი, მაშინ ადვილად გავიგებთ—რომელს წელს უდრის ეს ქორონიკონი. ეს იყო მეცამეტე მოქცევაში, რომელიც დაიწყო 781 წ. 780 წელს რომ მივუმატოთ 221 წ., გამოვა 1001 წ. მართლაც ამ წელს მიიცვალა დავით კუროპალატი. სამწუხაროდ, მწერლები არ იხსენიებდნენ, თუ რომელის მოქცევისა იყო ის წელიწადი, რომელსაც აღნიშნავდნენ, და ჩვენ ახლა იძულებულნი ვართ სხვა რამე ნიშნებით მივხვდეთ, რომელს მოქცევას ეკუთვნის ქორონიკონით აღნიშნული წელი. ეს კია, რომ ჩვენს მწერლობაში მხოლოდ მეცამეტე და მეთოთხმეტე მოქცევის წლებია აღნიშნული და ყოველი ქორონიკონი ან ერთის მოქცევისა არის ან მეორისა.

ქართულის ანბანის წარმოება და განვითარება.

ჩვენ გვაქვს ორნაირი ანბანი—ხუცური და მხედრული. ხუცურიც, თავის მხრით, ორნაირია: ასომთავრული და ნუსხური. ასე რომ დღეს ნამდვილად გვაქვს სამნაირი ანბანი: ასომთავრული, ნუსხახუცური და მხედრული. სამივე ეს ანბანი ერთი და იგივე ანბანია, მხოლოდ დროთა გამავლობაში სხვადასხვა სახე და ხასიათი აქვს მიღებული თვითნებულმა მათგანს. ასომთავრულისაგან წარმოსდგა ნუსხახუცური. ხოლო ნუსხახუცურისაგან მხედრული.

ნუსხახუცური ანბანი რომ ასომთავრულისგან არის წარმოებული, ამას ადვილად მიხვდება ყველა, ვინც დაუკვირდება ასოებს. ნუსხახუცური ასოები წარმოადგენენ დაპატარავებულს ასომთავრულებს ზოგიერთის ნაწილების შემოკლებით ან გაგრძელებით, ხოლო ხანდახან კალმის დასაყრდნობის წერტილების ან მოკლე ხაზების მიმატებით. ნაკლებად ცხადია მხედრულის ასოების მსგავსება ნუსხახუცურთან და მით უფრო ასომთავრულთან. მაგრამ ამ ანბანების ერთობას ცხადად დაინახავს ის, ვინც თვალს გააყოლებს მხედრულის ასოების თანდათანობით განვითარებას დროთა განმავლობაში. თავდაპირველად უმთავრესი განსხვავება მხედრულისა ნუსხახუცურისაგან იქითგან წარმოსდგა, რომ ნუსხახუცურის ასოების ზოგიერთი ნაწილები დაგრძელდნენ და სწორის მაგიერ მორკალულები შეიქნენ, მათი უმნიშვნელო ნაწილები გაიზარდნენ და ხანდახან მთელმა ასოებმა მდებარეობა იცვალეს, როგორც ეს ჩანს ამის ქვემოთ მოყვანილს ცხრილში.

ახლა საკითხავია, ქართული ასომთავრული ანბანი საითგანღა არის წარმოებული. ეს ანბანი რომ შევადაროთ იმ ანბანებს, რომელნიც იხმარებოდნენ საქართველოს მომიჯნავე ქვეყნებში, ჩვენ შეგვიძლიან ვიფიქროთ, რომ იგი წარმოებს ან ბერძნულისგან ან არამეულისგან. ცხრილში მოგვყავს ქართულს ანბანთან შესადარებლად როგორც არამეული, ისე ბერძნული ანბანი. ერთის შეხედვითვე მნახველი შეატყობს, რომ ასომთავრულს ანბანში ზოგი ასო მიაგავს უფრო არამეულს, ზოგიც უფრო ბერძნულს. განსხვავება ქართულის ასოებისა არამეულისა და ბერძნულის ასოებისგან მდგომარეობს იმაში, რომ ისინი გადატრიალებულ-გადმოტრიალებულები არიან და ზოგიერთი ნაწილები ან დაკლებული აქვთ ან მიმატებული, ან აწეული ან დაწეული.

მსგავსება ასომთავრულის ანბანისა არამეულსა და ბერძნულთან აიხსნება იმით, რომ ბერძნული და არამეული წარმომდგარნი არიან ერთის ანბანიტგან—ებრაულ-ფინიკიურითგან, და ამიტომ ერთმანერთს ჰგვანან. ამის გამო გასაკვირველი არ არის, რომ ქართული ანბანი, ერთერთის ამ ანბანისგან წარმომდგარი, ჰგავდეს მეორესაც. გადამწყვეტი იმ საკითხისა, თუ რომელის ანბანიტგან წარმოსდგა ქართული—ბერძნულისგან თუ არამეულისგან—იმოდენად მსგავსება არ არის, რამდენადაც სხვა მოსაზრებანი.

საქმე ის არის, რომ არამეულსა და ბერძნულს ანბანში ასოები ერთნაირს რიგზე არიან დალაგებულნი, მაგრამ მნიშვნელობა კი ყველას ერთნაირი არა აქვთ. ეს იმით აიხსნება, რომ ბერძნებმა ებრაულ-ფინიკიურის ანბანის გადმოღების დროს ზოგიერთს ასოს მიათვისეს სხვა ხმა. მაგალითად, მერვე ასო, არამეულში რომ გამოხატავდა ხმას **ხ**, ბერძნებმა მიიღეს ასანიშნავად ხმისა **ც**, მეთერთმეტე ასო, რომელიც არამეულში გამოხატავდა ხმას **ძ**, ბერძნებმა მიიღეს ასანიშ-

ნავად ხმისა **ა**, აგრეთვე მეთხუთმეტე ასო არამეულში აღნიშნავდა ხმას **ს**, ბერძნულში კი მას მიათვისეს ხმა **ჰს**. მეჩვიდმეტე ასო არამეულში გამოხატავდა ხმას **ფ** ან **ქ**, ბერძნულში კი ხმას **ჰ**, მეთვრამეტე ასო არამეულში გამოხატავდა ხმას **შ**, ხოლო ბერძნულში ისევ ხმას **ა**, რისთვისაც ბოლოს დროს აღარ იხმარებოდა და დარჩა ანბანში მხოლოდ რიცხვის გამოსახატავად. მეოცე ასო არამეულში გამოხატავდა ხმას **შ**, ხოლო ბერძნულში ხმას **ს**. ჩვენს ცხრილში მოყვანილი უკანასკნელი არამეული ასო გამოხატავდა ხმას **ც**, ბერძნულში კი ისევ ხმას **ს**, რის გამოც ბერძნებმა ეს ასო მეთვრამეტე ადგილითგან, რომელიც ეჭირა ებრაულ-ფინიკიურში (და არამეულში), თავიანთ ანბანის სულ ბოლოს მოაქციეს რიცხვის ასანიშნავად.

ქართულის ასოების რიგი ანბანში მისდევს ბერძნულის ასოების რიგს ისე, როგორც ისინი დალაგებულნი არიან რიცხვების ასანიშნავად. იმ შემთხვევაში, როდესაც ბერძნული ასო გამოხატავს ქართულში არ არსებულს ხმას, ქართულს ანბანში მითვისებულნი აქვს სხვა რომელიმე წმინდა ქართული ხმა. ასეა მაშინაც, როდესაც რომელიმე ბერძნული ასო იმეორებს წინად აღნიშნულს ხმას. ხმას **შ** ბერძნულს ანბანში არა აქვს თავის გამოხატველი განსაკუთრებული ასო. იგი გამოიხატებოდა ორის ასოთი. აგრედვე იყო ძველს ქართულს ასომთავრულს ანბანშიც (**ოჰ**). რიცხვითი მნიშვნელობა ქართულის ასოებისა ისეთივეა, როგორც ბერძნულში. იმ ქართულის ხმების ასანიშნავად, რომელთა მსგავსები ბერძნულში არ მოიპოვებიან, ასოები საგანგებოდ არიან შედგენილნი ბერძნულის ასოებითგან და მოქცეულნი ბოლოში.

ეს ყველაფერი გვაფიქრებინებს, რომ ქართული ანბანი წარმოებულა ბერძნულითგან. არამეულის ანბანიდან რომ

ყოფილიყო წარმოებული, უეჭველია, ქართული ხმები იმ რიგით იქნებოდნენ აღნიშნულნი, როგორც არამეულშია. მაგ. მერვე ასოს ექნებოდა ხმა **ხ** და არა **ც**, მეთერთმეტე ასოს **ქ** და არა **კ**, მეთხუთმეტეს **ს** და არა **ღ**, მეჩვიდმეტეს **შ** და არა **ჭ**, მეთვრამეტეს **წ** და არა **ჭ**, მეოცეს **შ** და არა **ს**, ოცდამეშვიდე ასოს ეჭირებოდა მეთვრამეტე ადგილი და ექნებოდა მნიშვნელობა ხმისა **ც** ან **წ**.

ქართულის ასოების სახელების განხილვა არ გვაძლევს საბუთს დავასკვნათ, რომელის ანბანიდან უნდა იყვეს წარმოებული ქართული ანბანი. თვითულის ასოს სახელი შესდგება იმ ხმისგან, რომელსაც იგი გამოხატავს ზედ დართვით ერთ-ერთის შემდეგის ხმისა **ნ**, **მ** ან ხმებისა **ან**, **ენ**, **ინ**, **ონ**, **არ**, **ილ**, **აე**, **ას**, მაგ. **ან**, **ენ**, **ინ**, **ონ**, **უნ**, **ღე**, **ჰე**, **ჟე**, **ბან**, **გან**, **თან**, **კან**, **მან**, **ჟან**, **სან**, **ქან**, **ღან**, **ცან**, **ხან**, **ჯან**, **ზენ**, **ვინ**, **შინ**, **ჩინ**, **ღონ**, **ნარ**, **ჰარ**, **ტარ**, **ჟარ**, **ქარ**, **ჟარ**, **ხარ**, **ძილ**, **წილ**, **რაე**, **ჰაე**, **ლას**.

თუ ამ სახელებში რომელიმე მიაგავს ბერძნულს (მაგ. სან) ან არამეულს (მაგ. შინ), ეს მსგავსება აიხსნება შემთხვევით და არა გავლენით.

ქვემოდ მოყვანილს ცხრილში ჩვენ ვათავსებთ: 1 რიგში არამეულს ასოებს მათ სახელებით; 2 რიგში ბერძნულს ასოებს მათ სახელებით; 3 რიგში ბერძნულს ასოებს იმ სახით, როგორიც, ჩვენის წარმოდგენით, უნდა მიეღოთ მათ საქართველოში შემოღების დროს. ამიტომ ამ ასოებს ვეძახით გაქართულებულს. 4 რიგში მთავრულს ასოებს იმ სახით, როგორიც მათ მიიღეს რავდენისამე საუკუნის შემდეგ, მათ სახელებით; 5 რიგში ნუსხახუცურს ასოებს, აგრედვე განვითარებულებს და 6 რიგში მხედრულს ასოებს თანდათანობით შეცვლილის სახეებით.

1	2	3	4	5	6
არამეული	ბერძნული	გაქართულბული	ასომთავრული	ნუსხური	მხედრული
Ⲁ	Α	ⴌ	ⴌ	ⴌ	ⴌ
Ⲃ	Β	ⴎ	ⴎ	ⴎ	ⴎ
Ⲅ	Γ	ⴏ	ⴏ	ⴏ	ⴏ
Ⲇ	Δ	ⴒ	ⴒ	ⴒ	ⴒ
Ⲉ	Ε	ⴔ	ⴔ	ⴔ	ⴔ
Ⲋ	Ζ	ⴖ	ⴖ	ⴖ	ⴖ
Ⲍ	Η	ⴘ	ⴘ	ⴘ	ⴘ
Ⲏ	Θ	ⴚ	ⴚ	ⴚ	ⴚ
Ⲑ	Ι	ⴜ	ⴜ	ⴜ	ⴜ
Ⲓ	Κ	ⴞ	ⴞ	ⴞ	ⴞ
Ⲕ	Λ	ⴠ	ⴠ	ⴠ	ⴠ
Ⲇ	Μ	ⴢ	ⴢ	ⴢ	ⴢ
Ⲉ	Ν	ⴄ	ⴄ	ⴄ	ⴄ
Ⲋ	Ξ	ⴆ	ⴆ	ⴆ	ⴆ
Ⲍ	Ο	ⴈ	ⴈ	ⴈ	ⴈ
Ⲏ	Π	ⴊ	ⴊ	ⴊ	ⴊ
Ⲑ	Ρ	ⴌ	ⴌ	ⴌ	ⴌ
Ⲓ	Σ	ⴎ	ⴎ	ⴎ	ⴎ
Ⲕ	Τ	ⴐ	ⴐ	ⴐ	ⴐ
Ⲇ	Υ	ⴒ	ⴒ	ⴒ	ⴒ
Ⲉ	Φ	ⴔ	ⴔ	ⴔ	ⴔ
Ⲋ	Χ	ⴖ	ⴖ	ⴖ	ⴖ
Ⲍ	Ψ	ⴘ	ⴘ	ⴘ	ⴘ
Ⲏ	Ω	ⴚ	ⴚ	ⴚ	ⴚ

2	3	4	5	6					
TC	T̄	ḥ	ḡ	ḥ	ḥ	ḥ	ḥ	ḥ	
CT	C̄	G	ḡ	C	C	U	U	U	
ΔC	Δ̄	Δ	Δ̄	Δ	Δ	Δ	Δ		
TCT	F̄	P	ḡ	m	m	m	m	ḡ	
ΔCT	Δ̄	S	ḡ	S	S	ḡ	ḡ		
X	X̄	K	ḡ	K	K	K	K	K	
XX	X̄	Y	ḡ	Y	Y	Y	Y		
ΔΔC	Δ̄	X	ḡ	X	X	X	X	ḡ	
		U	ḡ	U	U	U	U	ḡ	
		R	ḡ	R				ḡ	

№ 2

Օ՛ր ծնե ցրծջաւուծ ճղբալ
Ծե. ւեմիոս: Ծե ծուրբեմ
ղլեկնեղի դա դախ: Ծե ծեց
ոն: Ծե դա քաղածադ դիւր
եւ: Ծե դախ: Ծաղղղեւ
ղլեղ ախնեղ դիւրեւեւ:
Ծե եւաղղղի զաղղղի ու
եւ թեւիւրա:

Օ՛ր ծնեւե ւեմիւրեւե կղ
թեղ թ՛ս ւեւ ցղղղ: ւեւ
ղաւեւեւ: Ծե ծաղղղի ծա
ղղղեւ ծաղղղի: զղղղ
ղեւ ծեւաղղղղեւ ւեւ:

Օ՛ւնկող ռեմիտսն ի սուրբ
 ծառայեմ զպեկհսն զէւր
 զարեւոհիւ։

Օ՛ւնկող ծղապս ծղապս
 ծառայեմ զպեկհսն զար
 զուհա սիւսի։ Եւ զնկ ծառայեմ
 զպեկհսն զսոնտրեմ զար
 զսուրբս զարեւոհսն
 զսուրբս։ Եւ զարեւոհսն։

Օ՛ւնկող զսուրբս ծղապս
 ծղապս զարեւոհսն։
 Եւ ծառայեմ զպեկհսն զար։
 զարեւոհսն։ Եւ զարեւոհսն
 զարեւոհսն։

№ 3.

ᲠᲚᲛᲜᲟᲠᲡᲢᲣᲤ ᲥᲦ ᲧᲨ
ᲩᲪᲫᲬᲭᲮ ᲯᲰᲱᲲᲳᲴᲵᲶᲷᲸᲹᲺ᲻᲼ᲽᲾᲿ
ᲠᲡᲢᲣᲤ ᲥᲦ ᲧᲨᲩᲪᲫᲬᲭᲮ
ᲯᲰᲱᲲᲳᲴᲵᲶᲷᲸᲹᲺ᲻᲼ᲽᲾᲿ
ᲠᲡᲢᲣᲤ ᲥᲦ ᲧᲨᲩᲪᲫᲬᲭᲮ
ᲯᲰᲱᲲᲳᲴᲵᲶᲷᲸᲹᲺ᲻᲼ᲽᲾᲿ
ᲠᲡᲢᲣᲤ ᲥᲦ ᲧᲨᲩᲪᲫᲬᲭᲮ
ᲯᲰᲱᲲᲳᲴᲵᲶᲷᲸᲹᲺ᲻᲼ᲽᲾᲿ
ᲠᲡᲢᲣᲤ ᲥᲦ ᲧᲨᲩᲪᲫᲬᲭᲮ
ᲯᲰᲱᲲᲳᲴᲵᲶᲷᲸᲹᲺ᲻᲼ᲽᲾᲿ

№5

Գորգոր: ճեգըղղորու: ճեգըրուեղղորու լա: պա
 լորգըն: լաոն: զաւկուցու: ճա: լոճու: ճալոխալու
 ու: լճճու: ճալոխալու կուցու: ճա լոճու: ճճու
 ու: լճու ճ ճե կաւկու: պա լա ճ ճալու
 ճ: Կալու: իլոն: ճ ճալու ճ ճալու ճ ճալու: ճալու
 Կալու ճալու: ճալու ճալու: ճալու ճալու ճալու
 ճալու: ճալու: ճալու: ճալու: ճալու: ճալու
 Կալու: ճալու: ճալու: ճալու: ճալու: ճալու

բարձր: ինչպէս զմեզ քան զիս: իսկ ինչպէս: իսկ ինչպէս: քան զիս: քան զիս:

ոտնադրած: զոտն: ինչպէս զոտն: ինչպէս: ինչպէս: ինչպէս: ինչպէս:

արեւիկ: ինչպէս զարեւիկ: ինչպէս զարեւիկ: ինչպէս զարեւիկ: ինչպէս զարեւիկ:

այլ: ինչպէս զայլ: ինչպէս զայլ: ինչպէս զայլ: ինչպէս զայլ: ինչպէս զայլ:

պիտի ինչպէս: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի:

62: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի:

63: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի:

64: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի:

65: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի: ինչպէս զպիտի:

Մայրիկն և քիթքուռ մայրուք և օրհնարացուք և զի
 շինարարն . Թե մայրն և թե կրօնքն . փրկողուք
 Թե և սպար շախմատուք . Թե քաղաքի ցուցիտ . առա՛ծ
 Թե մայրն և զի քուռ մայրուք և օրհնարացուք . Սխալ քաղաքի
 քուռ և օրհնարացուք քուռ զի քուռ մայրն և թե ծառ .

Թե և սպար և զի քուռ և թե ծառ և զի քուռ
 և զի քուռ . Թե և սպար և զի քուռ . Թե և սպար և զի քուռ .

Թ և զի քուռ և զի քուռ . Թե և սպար և զի քուռ .
 Թե և սպար և զի քուռ . Թե և սպար և զի քուռ .

Մ և զի քուռ և զի քուռ . Թե և սպար և զի քուռ .
 Թե և սպար և զի քուռ . Թե և սպար և զի քուռ .

Թ և զի քուռ և զի քուռ . Թե և սպար և զի քուռ .
 Թե և սպար և զի քուռ . Թե և սպար և զի քուռ .

յլն ձարպետապետն . և ձկն ձկնապետն . և սպիտակ
և զարթա . . . յլն . արքայապետն . ձարթա ձարպետն .

Լին գործքն . և զն ձկնապետն ձարթա . յլն .
և ձարթա . արքայապետն ձարթա . յլն . և
արքայապետն ձարթա . յլն . և ձարթա .

Սպիտակապետն . և ձարթա . արքայապետն . ձարթա . յլն .
և ձարթա . արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .

Ժարթա . արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .

Քարթա . արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .
արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .
արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .
արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .

Դարթա . արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .
արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .
արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .
արքայապետն . ձարթա . յլն . և ձարթա .

№ 7

Բ արի ծառայեալ թողեալս
 ղաւն, զճնտարաւորս . զհո
 սպետ ծիտարաւոր . թողեալս
 թողեալս թողեալս ածիս զի
 ղպպի թե թողեալս ղթ
 թե թե ղնտար ղնտար թ
 ծիտարաւոր . թողեալս
 զիս թե ղնտար ղնտար
 թե թե ղնտար ղնտար :
 զի ղնտար ղնտար թե
 ղնտար ղնտար ղնտար .
 ղնտար ղնտար . ղնտար
 ղնտար ղնտար ղնտար :
 ղնտար ղնտար ղնտար
 ղնտար ղնտար ղնտար .

494.63

3 279

თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის
დაწიის გამოცემანი:

	კაპ.
გუთანი, ოჯახსა და შკოლაში საკითხავი წიგნი, შედგენილი ი. ოცხელის, თ. მთავრიშვილისა და ს. ყიფიანის მიერ, მეორე გამოცემა, ყდით	85
ქართული გრამატიკა, ს. ხუნდაძისა, მესამე გამოცემა, ყდით	60
ქართული გრამატიკა პირველ-დაწყებითი შკოლებისათვის, მისივე	20
პირველ-დაწყებითი დარბევა საღვთო სჯულის წმინდათაჲთ, არქიმანდრიტის ნესტორისა, ყდით	30
სამშრობლო ადვოკატი, საქართველოს გეოგრაფიის სახელმძღვანელო, ს. რობაქიძისა, ყდით	50
ქართული წიგნის დედანი, ს. დათეშიძისა	25
პირველ-დაწყებითი ცოდნა გეოგრაფიისა, ა. ქიქინაძისა	60
მოკლე ქართული გრამატიკა, ი. ნიკოლაიშვილისა	20
ლოცვანი, მღვდ. ა. გერსამიას განმარტებით	10
ხუცუკი ანბანი, დ. კარიჭაშვილისა, მეორე გამოც.	20
ბატონყმობა საქართველოში, რუსეთთან შეერთებამდე, ალექსანდრე ხახანაშვილისა, მეორე გამოცემა	50
შექსიკის დარბევი: ოთხლო, ჰამლეტი და მუხე ციგხელინი, ყრმათათვის წამბრები ს. ყიფიანის მიერ, მეორე გამოცემა	20
ეტიუდები მცხარამებთ საუკუნის ქართული ლიტერატურის შესახებ, კიტა აბაშიძისა,	
ტომი I	70
ტომი II	70
მამულის სიყვარული და მსახურება, ნ. ნიკოლაძისა	20

ყველა ეს წიგნები იყიდება:

ქუთაისში: თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მაღაზიაში.

ტფილისში: ქ. შ. წ. კითხვის გამავ. საზ. წიგნის მაღაზიაში.